

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Pikantérie c.k. trestního práva II.

Výrazně „praktičtější“ bylo zneužití osoby, které bylo slíbeno manželství (takovou osobou se dle c.k. práva myslí samozřejmě žena) a to nebylo následně uskutečněno. Pokud „nastávající“ nedodrží svůj slib, byla zde sankce od jednoho do tří měsíců (je zde jisté uvolnění oproti kanonickému právu, které zcela zakazuje předmanželský sex – zde je tento akt „legitimován“ následnou svatbou).

V minulém dílu tohoto seriálu jsme se obzvláště zabývali obecným výkladem a pojmem trestného činu znásilnění. Stanovili jsme si též určitý syžet, dle něhož za výkladem o znásilnění následuje zločin sprznění (=pohlavní zneužívání, samozřejmě dle dnešního pravopisu by to mělo být „zprznění“, ale uznávejme dobové citace), zločin smilstva proti přirozenosti aneb sodomie (dnes není trestné), zločin sprznění krve (= soulož mezi příbuznými), svádění a svedení ke smilstvu aneb nemravnosti pohlavní (dnes §243 hovořící v rámci pohlavního zneužívání o „osobě závislé“ – viz dále) a kuplířství a prostituce (= obchodování se ženami).

Pod paragrafem 128 patentu číslo 117 z roku 1852, tedy zde diskutovaným trestním zákonem, se skrývá „zločin sprznění“, který skutkově odpovídá dnešnímu pohlavnímu zneužívání. Znásilnění uvedené dříve je stejně jako zde jmenovaný zločin sprznění souzen porotou. Definice §128 trestního zákona z 19. století byla poněkud úzká a doplňovalo ji následné ustanovení o zločinu sodomie. § 128 totiž hovoří o pohlavním zneužití jako o zneužití chlapce či dívky, ovšem s ohledem na to, že vzhledem k pachateli jsou opačného pohlaví, přičemž oběti musí mít dle c.k. práva méně než 14 let (řekněme, že to odpovídá dnešní hranici 18 let, viz předchozí článek – poznámka autora) a jsou zneužity způsobem jiným než v § 127, tedy jinak než k souložení („...aby ukojil chlipné své chtíce...“). Bylo trestáno těžkým žalářem od jednoho roku do pěti let, přičemž mohlo být zostřeno na deset let, ovšem pokud došlo k ohrožení zdraví apod., či dokonce smrt, je zde trest dvacet let). Pokud se jedná o oběť téhož pohlaví jakého je pachatel, jedná se o sodomii.

Sodomie je zakotvena ve zvláštním ustanovení trestního zákona z roku 1852, které se oficiálně nazývá „zločin smilstva proti přirozenosti“. Rozlišuje se smilstvo mezi člověkem a zvířaty, dále smilstvo mezi osobami téhož pohlaví (homosexualita). Trestem je těžký žalář na jeden až pět let, ovšem v druhém případě (homosexualita), dojde-li k výhrůžkám, násilí či omámení smyslů oběti, trest se pohybuje mezi pěti až deseti lety, dojde-li k újmě na zdraví či dokonce smrti, může být trest prodloužen buď na dvacet let nebo dokonce na doživotí. Zde je zjevné působení církevní nauky, která například homosexualitu odsuzuje (nikoliv vlastní stav homosexuality, nýbrž jen a pouze její praktikování) a to již v judaismu, později převzato do křesťanství a dále i do islámu a dalších náboženských (normativních) systémů. Trestní nauka monarchie precizovala sodomii (od města Sodoma, které bylo spolu s Gomorou zničeno Božím hněvem za naprosté zhýralství) na případ proti přirozenosti lidské (zneužití zvířat) a přirozenosti pohlavní (homosexualita). Ale ani Dr. Joklík roku 1907, coby osvícený muž, nezapomíná dodat, že se rozlišuje „pederatie“ (poněkud nepřesné, ba až chybné označení pro mužskou homosexualitu) a lesbická láska (mezi ženami, jinak též tribadie), přičemž tato byla rozšířena mezi starými Řeky a Římany jako zcela běžná věc a dle Dr. Joklíka roku 1907 „dnes ještě je v některých zemích (obzvláště Itálii) na denním pořádku“, přičemž osvícený dr. Joklík nezapomíná podotknout, že lékaři-znalci prohlašují homosexualitu za „zvláštní zvrácenost pohlavní, za kterou člověk nemůže zrovna tak, jako za slepotu, kulhavost...“ – zde je snad na místě jen dodat, že zjevně ne vše je „černobílé“...

Dnešní právní řád, resp. trestní zákon se přímo věcí sodomie nezabývá, resp. zcela odboural sodomii proti přirozenosti lidské („lehce úchylné vtipy o bačovi a ovcích“ snad slyšel dnes každý a daný problém se přesunul kamsi do ochrany práv zvířat... - bez komentáře), zatímco v trestním zákoně ustanovení dotýkající se „přirozenosti pohlavní“ stále v náznacích přetrvává. Užíváme dnes termínu

„osoba“, což je pohlavně neutrální právní tvar a § 242 trestního zákona dnes praví: „Kdo vykoná soulož s osobou mladší než 15 let nebo kdo takové osoby jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok až osm let“. Následující odstavec 2 spolu s dalším §243 pokrývá někdejší paragrafy 132 a 504-6 trestního zákona z roku 1852. Kdysi byl tento zločin pojmenován jako „svádění a svedení ke smilstvu“ s podtitulem „nemravnost pohlavní“. Přímě se zde vyslovuje, že „pakli někdo osobu, která je mu svěřena aby k ní dohlížel, ji vychovával nebo učil, pohne k tomu, aby spáchala nebo trpěla čin smilný...“ – trest: těžký žalář na jeden až pět let. Tato definice řeší mnohé dnešní otázky, například vztahy žáků (osoba závislá) a učitelů. Z výše uvedeného je jasné, že takový vztah se může naskytnout mezi učitelem a žákem – nicméně poněkud „zešíroka“ pojímá tuto problematiku dnešní § 243 trestního zákona: „Kdo zneužívá závislosti osoby mladší než osmnáct let nebo osoby svěřené jeho dozoru, přiměje ji k mimomanželské souloži, nebo kdo takové osoby, zneužívá její závislosti, jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“. Je-li zde tedy nějaký podstatný rozdíl, pak jen ve výši (resp. „níže“) sankce.

C.k. právo pojímalo poněkud jinak výraz „domácnost“, nuže k nemravnostem pohlavním řadí i přestupek, kdy člen domácnosti (například osoba služebná) takto „zmrhá“ jinou osobu téže domácnosti, ať je to muž či žena. Zde následovalo tuhé vězení jeden až tři měsíce. Ovšem tento přestupek byl již dávno označen za málo praktický, neboť se navíc trestal jen na základě podnětu zákonných zástupců „osob zmrhaných“ (a je pochopitelné, že pokud k tomuto došlo, nikdo se tím zřejmě příliš „nechlubil“ a tedy ani k soudům nedocházelo). Výrazně „praktičtější“ bylo zneužití osoby, které bylo slíbeno manželství (takovou osobou se dle c.k. práva myslí samozřejmě žena) a to nebylo následně uskutečněno. Pokud „nastávající“ nedodrží svůj slib, byla zde sankce od jednoho do tří měsíců (je zde jisté uvolnění oproti kanonickému právu, které zcela zakazuje předmanželský sex – zde je tento akt „legitimován“ následnou svatbou). Existují zde však dvě výjimky: pokud nebyl pachatel plnoletý (tedy nemůže slíbit manželství) nebo jeho otec ke sňatku nehodlá svolit, i přes výše uvedený čin je trestně nezodpovědný (hezké, že?)

Poněkud výjimečnou kategorii zachovává paragraf dnes pod číslem 245, tedy „soulož mezi příbuznými“, v obecné znalosti označovaný za „incest“. Náplní tohoto paragrafu je jediná věta: „Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta“ – bohužel i takové případy se stávají, jeden z posledních z roku 2002 se týká sourozenců, kteří byli od narození odloučeni a při seznámení netušili, že jsou blízcí příbuzní, načež zplodili dítě. V c.k. právu však stačilo mnohem méně, jelikož okruh „příbuzných“ byl vymezen širěji: „smilstvo mezi sourozenci plnorodými nebo poloúrodnými (rozuměj: nevlastními), smilstvo s manželi rodičů, dětí nebo sourozenců“. Takový přestupek tedy mezi sebou mohl spáchat bratr se sestrou, děti s rodiči, mj. i s nevlastními (otčímem, macechou), tchán se snachou, tchyně se zetěm, švagři v užším významu – tedy například bratr s manželkou bratra, sestra s manželem sestry. Jistá „exkluzivita“ tohoto trestného činu spočívá v jeho jedinečnosti, přičemž dnes trestní zákon uvažuje výhradně o souloži, zatímco kdysi nebylo třeba v takové situaci souložit, ale stačilo „jakékoliv smilstvo“.

Prostituce je často označována za nejstarší řemeslo – a zde je na místě pohovořit o § 132, odstavec 2, dále § 512 trestního zákona 1852 a dalších. Ten je poměrně obsáhlý a do jisté míry při výkladu přihlíží k praxi nastupující „první republiky“, kdy každá prostitutka měla „knížku“ a pravidelně chodila na lékařská vyšetření, resp. lékař docházel do veřejných domů. Proto i Dr. Joklík hovoří o provozování „jakýchsi nedovolených koncesí, aby vydržovaly nevěstince (bordely)“. Prostituce byla definována jako živnostenské zaprodávání ženského těla k tělesnému obcování mimomanželskému – toto samozřejmě ruku v ruce kráčelo s kuplířstvím, tedy „prodeje žen“. Za prostituci však byla v c.k. monarchii potrestána jen ženština, která nedbala policejního potrestání (stanula tak před soudem), nezachovávala příslušných opatření policejních, tuto živnost provozovala, ač trpěla chorobou venerickou (toto bychom dnes subsumovali zřejmě pod § 226 – ohrožování pohlavní nemocí), dále způsobuje-li svým počínáním „okázalosti nápadné“ (dnešní „výkladní skříně“ např. v Amsterdamu jsou jistě s touto hypotézou „mírně“ v rozporu), a sváděla-li ženština osoby

mladistvé. Kuplířství se takto dopouštěl ten, kdo na bytě přechovával nevěstky, aby provozovaly svoji „živnost“, dále po živnostensku dohazuje nevěstky (pasák) a „jinak ze sebe dělá dohazovače při nedovolených takových poměrech“. V kontrastu této velmi delikátní úpravy je dnešní – snad poněkud naivní – úprava této problematiky. „Odchodování se ženami“ (§ 246) se dopouští ten, kdo do ciziny zláká, najme nebo dopraví ženu v úmyslu, aby jí tam bylo užito k pohlavnímu styku s jiným, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až na pět let“. Je zde však otázka: Proč jen do ciziny? Cožpak u nás není prostituce a kuplířství?

V rámci tohoto výkladu se dále můžeme zabývat cizoložstvím apod., což bude obsaženo v dalším článku: Pikantérie c.k. trestního práva III.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prováděcí nařízení Komise \(EU\) č. 305-306/2012 ze dne 10. dubna 2012](#)
- [Právní symbolika v podání T. Hobbese](#)
- [Nezávislé regulační orgány \(stručný nástin problematiky\)](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás X. část – možné erbovní spory v ČR dnes](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás IX. část – „Smluvní příbuzenství“ a továrny na erby](#)
- [Etika především](#)
- [Právo, pohádky a kultura sebelásky](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás - VIII. část – Erbovní spory](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VII. část – Málo známé dokumenty, deklarace české šlechty 1938-1939](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VI. část – Zadarmo to nebude, právo na místo](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás V. část – Nebijte dámu aneb heraldická etiketa](#)